

»SLOVENE« velja

po pošti na vse strani Jugo-

slavije in v Ljubljani:

za celo leto naprej K 240—

za pol leta " " " 120—

za četrt leta " " " 60—

za en mesec " " " 20—

Za izvozništvo celoletno K 480—

»Sobotna izdaja:»

za celo leto " " " K 40—

za izvozništvo " " " 80—

SLOVENE

»Gena inseratom:»

Enostopna petlinna vrsta mali
oglasni po K 4— in K 6—
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po K 8—, poslana itd.
po K 12—.

Pri večjem naročilu popust.

Izbaže vsak dan izvzemli
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 3. uri zjutraj.

Mesečna priloga: Vestnik SKSL.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Razpisni se ne vračajo; neizkoriščena pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 345 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7583.Revizionistična struja
med radikali.Pašić: Dati mi morate več
poslancev, potem pa pridite s
takimi zahtevami.

Vedno širše kroge zavzema prepriča-
nje, da je revizija vidovdanske ustave
nujna državna zahteva. Vladna kriza je
zadobila končno ravno raditega tako ostro
obliko, ker v vladnih strankah samih tiho
in skoro neopažno prodira revizionistična
misel. Sam načelnik demokratskega kluba,
Ljuba Davidović, uvideva, da centralistič-
na ustava zadržuje konsolidacijo države in
da bo treba nekaj ukreniti, da se pomirijo
Hrvatje in Slovenci. V radikalnem klubu
samem je pa Protićeva akcija izzvala tako
močno revizionistično strujo, da je moral
Pašić, pristaš radikalno-demokratske cen-
tralistične koalicije, na radikalnem kon-
gresu z vsemi štirimi braniti svojo poli-
tiko, da je zmagal. Prvi dan mu je šlo vse
po sreči, po končanih referatih se je pa
pojaviła ostra opozicija, ki jo je vodil sta-
ri, pa premeteni poslanec Aleksa Žujović,
ki je na kongresu nedvoumno izjavil, da
ljudstvo s politiko radikalne stranke ni
zadovoljno. »Ti, ki nas vodijo — je dejal
— že dolgo niso bili med ljudstvom, pa
ne poznajo ljudskih nevolj in potreb.« Za
njim pa vstane drugi, rekoč, da ne bodo
sprejeli resolucij, s pomočjo katerih bi se
nanovo sklenil sporazum z demokrati. Na-
stal je vik in krik in na predsedniškove
pomirjevalne besede so se slišali vzkliki:
»Hočemo Protić! Živio Protić!« Pred-
sedstvo se tej zahtevi ni udalo in še le Pa-
šić je opozicijo pomiril z izjavo, da ni brez-
pogojen pristaš koalicije z demokrati, am-
pak mu dejanske razmere zaenkrat to na-
lagajo. »Mi smo prisiljeni,« je dejal, »de-
lati z njimi. Dati mi morate več poslancev,
potem pa povejte to, kar ste zdaj zahtevali.
Najprej mi dajte moč, pa bom imel proste
roke.«

Dasi tudi Protić v javnosti še ni po-
vedal, kako bi njegova revizija ustave iz-
gledala in ne vemo, ali bi se z njegovim
revizionističnim programom strinjali, je
vendar njegova akcija revizionistično mi-
sel zelo podkrepila in pospešila. Ako ne
bi bila politika Hrvatskega bloka zgolj ne-
gativna, neplodna, bi bila morda revizio-
nistična struja že na radikalnem kongresu
prodrla, ker bi se Pašić ne bil mogel iz-
govarjati, da mu za kako drugo koalicijo
manjka poslancev. Dasi ne odobravamo
»Balkanove« velesrbske politike in smo —
dasi neizprosni revizionisti — nasprotniki
take revizije, ki bi ustvarila Veliko Srbijo,
Malo Hrvatsko in še manjšo Slovenijo, mo-
ramo dati »Balkanu« vendar prav, ki piše:
Na poslovanje kongresa radikalne stranke
je imelo velik vpliv zadržanje Hrvatskega
bloka, izpadlo je na radikalnem kon-
gresu vsako podlago revizionistični poli-
tiki in desaviralo Protića v srbskih
krogih.

Vemo tudi, da vse radikalno nasprot-
stvo koalicije z demokrati ne izvira iz tež-
nje po reviziji ustave, a večina se vendar
le zaveda, da je treba iskati skupnih točk
s Hrvati in Slovenci in da je predpogoj za
to revizija ustave. Predsednik Jugoslovan-
skega kluba dr. Korošec je Pašiću točno
označil, kaj zahtevajo hrvatski in sloven-
ski poslanci Jugoslovskega kluba kot
predpogoj za vstop v katerokoli vlado:
Predvsem revizija ustave. Neobhodno po-
trebno je, da se uvede popolnoma nov po-
litični kurz napram Hrvatom in Sloven-
cem, politiko v Vojvodini in Južni Srbiji
je pa iz temelja treba spremeniti. Zunanja
politika mora biti miroljubna in aktivna.
V notranji politiki je treba objektivnosti,
nepristranosti. Povzročitelji krivic, ki so
bile dosedaj storjene, se morajo najstrožje
kaznovati. V finančni politiki je treba
ubirati nove poti, izenačiti davčni zakon,
znižati državne izdatke kakor n. pr. pri
vojski, valutna politika mora kreniti na
novo sigurno pot, a izvozna in uvozna po-
litika se ne sme ozirati samo na neke pri-
jateljke finančne uprave. Zahteval je, da se
mora korupcija pri carini in agrarni re-
formi z vsemi sredstvi pobijati. Socialna
politika mora obsegati kmete, delavce,

obrtnike in uradnike, kakor je to Jugoslo-
vanski klub svoj čas zahteval v ustavnem
načrtu. S katoliško cerkvijo se morajo vpo-
staviti drugi odnosi, šole ne smejo ostati
brez veroučiteljev kakor v Vojvodini,
škofije ne brez škofov, in katoliško duhov-
ništvo se ne sme zapostavljati pravoslav-
nemu. Sploh je treba uvesti popolno ver-
sko toleranco.

To so jasni in pozitivni pogoji. Zato so
na radikalnem kongresu našli več indi-
rektne odmeve kakor negativna politika
Hrvatskega bloka. Resolucije radikalnega
kongresa povdarjajo potrebo mirnih in ko-
rektnih odnosov s sosedi, kar je Pašić
podčrtal tudi z ozirom na Bolgarijo, spre-
membo finančne politike, spremembo no-
tranjega kurza; kljub temu da se je kon-
gres izjavil za vidovdansko ustavo in za
donošenje zakonov na podlagi te ustave,
se je vendar izjasnil za revizijo ustave v

danem slučaju: »Radikalna stranka zlasti
naglašja potrebo, da se opravičene zahteve
tako Hrvatov kakor vseh drugih krajev
glede ureditve lokalne uprave zadovoljijo
potom uvedbe resnične in široke samo-
uprave v občinah, srezih in oblastih (po-
krajinah). Z ozirom na odnose do bratov
Hrvatov se naglašja želja, ki jo je radikal-
na stranka vedno gojila, da bi bili vsi deli
našega naroda zadovoljni z ureditvijo kra-
ljevine. Obžalovati je samo, da oni Hrvati,
ki so nezadovoljni, niso med seboj izdelali
načrta, ki bi se na temelju narodnega in
državnega edinstva mogli vzeti v raz-
mišljanje in resno diskusijo.« Ni-li tu čisto
jasno izražena pripravljenost za revizijo
ustave?

Revizija ustave prihaja in bo prišla že
po bodočih volitvah, ako se bo ljudstvo po
celi državi zavedlo te potrebe in po večini
obrnilo hrbet centralistični strankam.

Razgovor med Pašićem in Davidovićem
brezuspешen.

ODLOČITEV ODGOVORNA. — OPOZICIJA MED RADIKALCI ŽIVAHNA.

Belgrad, 14. dec. (Izv.) Tekom današ-
njega dneva se ni glede vlad. krize zgodilo
nič važnega. Kralj Aleksander se iz Srem-
skih Karlovcev še ni vrnil v Belgrad, ker
se je odpeljal v Bačko na lov in ni mogel
zaslišati mnenja raznih politikov glede na
težki položaj v državi.

Ob 5. uri popoldne je Ljuba Davido-
vić prišel k Pašiću in zahteval definitivni
odgovor glede radikalno-demokratske ko-
alicije. Nikola Pašić je odgovoril, da stoji
njegov klub na stališču starih zahtev, da
se radikalcem prepusti v vladi predsed-
stvo in notranje ministristvo. Davidović je
nato izjavil, da te zahteve na noben način
ne more sprejeti. Pašić mu je nato odgovo-

ril, da bo jutri dopoldne sklical sejo radi-
kálnega kluba, na kateri se bo končno re-
šilo vprašanje glede stališča kluba v seda-
nji krizi. Po kongresu radikalne stranke
je nastopilo v radikalnem klubu precej živo
vprašanje opozicije proti koaliciji z de-
mokrati. Pašić, dr. Laza Marković in Ljuba
Jovanović stoji krepko na stališču, da se
za vsako ceno održi koalicija radikalcev
z demokrati. Zdi se, da bo to stališče kon-
čno zmagalo. Glede notranjega ministristva
bodo radikali nadaljevali borbo z demo-
krati, vendar se zdi, da bo končno to mini-
strstvo zasedla osebnost, ki jo radikali
že.

Jugoslovanski klub za zmanjšanje armade.

VOJAŠKO SLUŽBOVANJE NAJ SE SKRAJŠA. — AFERA VASIĆ.

Belgrad, 14. decembra. (Izv.) Na da-
našnji seji finančnega odbora so naprej
razpravljali v upravi državnih fondov. Skle-
nili so, da se od uprave fondov zahteva,
da predloži končno bilanco o svojem po-
slovanju. Med razpravo je prišel na sejo
vojni minister Zečević in skušal člane od-
bora prepričati o tem, da stalnega kadra
vojske ni mogoče znižati; generalni štab
zahteva celo zvišanje. V imenu Jugoslo-
vanskega kluba je nastopil dr. H o h n j e c
in izjavil, da je SLS pri vsaki priliki zahte-
vala, da se stalni vojni kader zniža in tudi
skrajša vojaško službovanje. Ako vojni mi-
nister pravi, da je zvišanje kadra potrebno
vsled še negotovih državnih mej, to ne
drži. Mi smo z našimi četami zasedli Ko-
roško, bajske trikot in velik del Albanije.

Vse to smo pa morali izprazniti, ker je to
zahtevala ententa. Militarizem ni nobeno
jamstvo za mir. Govornik je priporočal, da
se zmanjša stalni vojni kader, ker država
ni proračun ne zmora tolikih
stroškov za vojsko. Dr. Hohnjec je
zahteval od vojnega ministra, da takoj od-
pokliče Wranglovce iz obmejnih čet, ker
niso na mestu. Končno je vprašal vojnega
ministra, kaj je z afero polkovnika V a s i-
ć a, ki je hotel za tako veliko svoto oško-
dovati državo. General Zečević je izjavil,
da na to ne more odgovoriti, ker se še vrši
preiskava.

Vojni minister Zečević je na koncu
seje pristal na to, da se kontingent stalne
vojske zmanjša, toda šele potem, če privoli
v to tudi vlada.

Pacifiški dogovor podpisan.

Pariz, 13. decembra.

Washingtonska konferenca je dosegla
svoj cilj. 11. t. m. so Hughes v imenu Ame-
rike, Balfour v imenu Anglije, prince Tokuga-
va v imenu Japonske in Viviani v imenu
Francije v plenarni seji konferenice podpi-
sali dogovor, ki v bistvu vsebuje sledeče:

1. Štiri signatarne velesile se obvezu-
jejo, da bodo spoštovale pravice, ki se tiče-
jo vsega njihovega tihomorskega otočja. Če
nastanejo med katerimikoli državami, ki
so ta dogovor sklenile, kakšni spori glede
na te teritorije, se bodo morale vse skupaj
zbrati na konferenco, da se spor sporazu-
umno poravnava.

2. Če bi se te pravice ogrožale od stra-
ni kakšne druge velevlasti, pa se bodo ve-
lesile, ki so ta dogovor podpisale, medse-
boj dodelile, kako bi v medsebojnem spo-
razumu pravice katerekoli izmed njih za-
ščitile.

3. Dogovor velja deset let in avtomati-
čno ohrani dalje svojo pravoveljavnost za
vse tiste signatarne države, ki bi se ne od-

povedale temu dogovoru pod pogojem, da
odpoved napovejo eno leto preje.

4. Dogovor se bo ratificiral potem, ko
se sprejme v vsaki državi običajnim par-
lamentarnim putem.

Kar se tiče Kitajske, se je to vprašanje
očividno potisnilo na takozvani rezervni
tir. Konferenca je samo izven okvira gori-
imenovanega dogovora sklenila, da se bo
v slučaju kakšne vojske spoštovala nevtrali-
teta kitajskega teritorija in da velesile ne
bodo sklenile med seboj nobenega dogo-
vora, ki bi nasprotoval načelu integritete
in neodvisnosti kitajskega teritorija. Vsa
druga preča vprašanja se bodo čisto ne-
odvisno od tega rešila na najljubnejši na-
čin, sicer pa je Kitajska lahko vesela, da
so velesile kolikor le mogoče vpoštevale
njene želje spričo dejstva, da njena dele-
gacija v Washingtonu dejansko niti ne
predstavlja celokupne Kitajske.

Rezultat konferenice je torej bistveno
tak, kakor smo ga napovedali, ko se je
konferenca prvih sešla.

BOMBNIATENTAT — 100 MRTVIH.

Bukarešta, 14. dec. (Izv.) Na palačo
»Assicurazioni Generali« v Bolgradu je

bila vržena bomba, ki je poslopje popolno-
ma porušila. Pri tem je bilo ubitih okoli
100 vojakov in policijskih stražnikov.

Izenačenje invalidnih pokojnin
— Stanovanjski zakon.

Belgrad, 14. dec. (Izv.) Danes popol-
dne je zakonodajni odbor razpravljali o
invalidskem vprašanju. Poslanec Jugoslov.
kluba dr. Dulibić je ostro protestiral,
ker dobivajo invalidi v Srbiji večjo pokoj-
nino, kakor pa prečanski invalidi. Pred-
lagal je, naj se pokojnine izenačijo. Njegov
predlog ni bil sprejet. Dr. Dulibić je dalje
predlagal, naj imajo pravico do pokojnine
tudi tisti invalidi, ki plačujejo več kot 50
dinarjev direktnega davka. Koncem seje
je prišlo do živahne debate glede dolo-
čitve jutrišnjega dnevnega reda. Radikali
in demokrati niso hoteli, da bi prišel na
dnevni red stanovanjski zakon. Dr. Šim-
rak je zahteval, da pride ta zakon na
dnevni red. Končno je dr. Šimrakova za-
hleva prodrla.

DR. GOSAR ZA RUDARJE.

Belgrad, 14. dec. (Izv.) Poslanec SLS
dr. Gosar je danes interveniral pri mi-
nistru za socialno politiko radi postopanja
trboveljske rudarske družbe, ki je vso
14 dnevno plačo odrgala rudarjem za pla-
čilo osebne dohodnine. Dr. Gosar je za-
hteval, naj se minister brzojavno potem
zavzame za rudarje in zahteva od družbe,
da delavcem odtegnjeni znesek takoj vrne.
Minister je obljubil, da se bo za stvar
zavzel.

PAŠIĆ IMA PROSTE ROKE.

Belgrad, 14. decembra. Odbor radik-
nega kluba je imel danes sejo, na kateri
se je razpravljalo o stanju zunanje politike
ter o vstopu radikalcev v vlado. Sklenilo
se je, prepustiti ministrskemu predsedniku
Pašiću proste roke, da na podlagi resolu-
cije, sprejete na kongresu, sam rešuje
vprašanje. Radikalni krogi smatrajo, da bo
v kratkem sestavljena koalicijska vlada.

MANIFESTACIJE PROTIĆU.

Belgrad, 14. decembra. (Izv.) Na ra-
dikalnem kongresu je govorilo tudi več
delegatov z dežele. Dr. Georgijević iz Sre-
ma je zahteval, da se ustanovi Velika
Srbija proti politiki Hrvatskega bloka. Iz-
javil je, ako Hrvatski blok zahteva Malo
Hrvatsko, naj se mu da. Protićev pristaš
iz Bosne, pop Milić je zahteval, da se po-
kliče na kongres Stojan Protić. Proti temu
sta nastopila dr. Laza Marković in Ljuba
Jovanović. V obče se lahko poudari, da
so na kongresu večkrat burno aklamirali
Protiću. Zvečer so delegati iz kruševskega
okrožja priredili pred Protićevim stanova-
njem manifestacije. Protić je izjavil, da bo
še naprej ostal radikalec, kakor je bil
doslej.

Odpoklic avstrijskih komi-
sarjev v Šopronju.

Dunaj, 14. dec. (Izv.) Kljub temu, da
je poslaniški svet privolil, da se sme ple-
biscit v Šopronju preložiti na 18. decem-
bra, je general Ferraris določil, da se ple-
biscit prične danes zjutraj ob 8. uri. Av-
strijska vlada je poslala v Pariz brzjavni
protest in izjavila, da se tega glasovanja ne
udeleži in ga tudi ne bo priznala. Odpokli-
cala je tudi svoje glasovalne komisarije. O
tej zadevi je na današnji seji narodnega
sveta poročal zvezni kancelar dr. Schober.
Narodni svet je soglasno odobril postopa-
nje avstrijske vlade.

Dunaj, 14. dec. Po vestih iz Budim-
pešte se je danes vršilo takozvano ljudsko
glasovanje v Šopronju. Od 18.700 upravi-
čencev je glasovalo do 16. samo 13.000
oseb.

Budimpešta, 14. dec. »Az Est« poroča
iz Šopronja, da je izdal general Ferraris
razglas, v katerem skuša utemeljiti po-
trebo, da se vrši ljudsko glasovanje popol-
noma tajno in da bo lahko vsak brez stra-
hu glasoval.

VERSKI ODPAD NA ČESKEM.

Praga, 14. dec. (Izv.) Po zanesljivih
podatkih je zadnja leta izgubila katoliška
cerkev na Čehoslovaškem okoli 11½ milijo-
na duš. Od teh jih je pol milijona vstopilo
v češko narodno cerkev, en milijon njih se

je pa proglasil kot brez konfesije. Od 200 duhovnikov, ki so izšli iz katoliške cerkve, jih je vstopila ena tretjina v duhovniško službo narodne cerkve, ostali so pa šli v civilne službe.

BOLGARIJA O JUGOSLOVANSKI FEDERACIJI.

Sofija, 14. dec. (Izv.) Službeni list bolgarske vlade »Echo de Bulgarie« v daljšem članku zagovarja ustanovitev jugoslovanske federacije, katere član bi bila tudi Bolgarija. Nastala bi tako močna država z 20 milijoni prebivalcev, ki bi mejila na tri morja. — Ta načrt ima zlasti med angleškimi politiki mnogo pristašev. Angleška politika gre v prvi vrsti za to, da si zagotovi dve mirni trgovski poti do Rusije: eno iz Odeše mimo Carigrada v Sredozemje, morje do Anglije za prevoz ukrajinskega žita in drugo pot od Črnega morja po Donavi preko nameravanega donavsko-renskega kanala in Rena do Londona za prevoz petroleja iz Kavkaza. Če bi Balkan bil razdeljen na veliko število malih in sovravnih držav, obstoji vedna nevarnost za varnost obeh trgovskih poti. Če pa pride do federacije jugoslovanskih oziroma balkanskih držav, bi bila varnost in mir na obeh trgovskih poteh v znatno višji meri zagotovljen. V slučaju ustanovitve federacije, bi Anglija tej federaciji prepustila tudi Carigrad.

Iz finančnega odseka.

Belgrad, 10. decembra.

Finančni odsek narodne skupščine ima dano edino nalogo, kolikor mogoče zmanjšati dvajsetino za mesec januar, ki jo bo moral parlament še dovoliti. Ker so se sedanje vladne stranke ustrašile svojega otroka — mizeren finančni položaj — in ker se hočejo vsaj nekoliko rehabilitirati do volitev, zato hite na vse strani zmanjševati posamezne postavke.

Ob tej priliki se kaj jasno pokaže, kaj posamnim strankarjem leži na srcu. Vsak zapisi svoj sulico tja, kamor mu veli njegov strankarski program in pa srce. Dr. Žerjav si je n. pr. zoral skromne draginjske dodatke za duhovščino. Bil je za to, da se sploh ukine za januar vsem duhovnikom draginjska doklada. Podpiral ga je banatski demokrat Šecerov. Kdor se spomni daljših člankov v »Slov. Narodu«, ki so priznavali škandalozno ravnanje vlade glede duhovniških plač, bo uvidel vso hinavščino JDS, ki doma tako, v Belgradu tako. Danes vidi lahko vsakdo, koliko duhovnikov naravnost strada, kako trpe pomanjkanje na obleki, kako reveži so vpokojenci — sedaj naj pa še tistih 200 kron izgubi! Malo manj stanejo državni avtomobili, ki ponajveč služijo v športne namene raznim drž. višjim funkcionarjem, kot vsi izdatki v verske namene. Samo zbornica ima 120 slug in 21 tipkaric in 20 žandarjev. Če greš po raznih uradih, mrgoli raznih činovnikov in činovnic, ukaznih in izrednih. Značilno je, kar piše danes belgrajska »Politika«: Kot že par let ne tako, je zapadel letos sneg v Belgradu. Ceste so strašne. Sneg, dež, blato, grozna brozga, po vsem tem pa tovarni avtomobili. »Politika« govori, kako se ljudje jezijo nad slabo upravo mesta, potem pa sama rešuje vprašanje, zakaj nikdo ne snazi ulic; češ, zato, ker so skoraj gotovo vsi nekdanji cestni pometalci in oskrbniki postali uradniki. Belgrajska na pol uradna »Politika« bo že zadela. In vse to bo po večini še ostalo, le duhovnik je tako odveč v SHS! Pa le nekaterim. Takim izvajanjem dr. Žerjava se je uprl predsednik odbora dr. Veljković in finančni minister, ki nista pustila o tem razpravljati.

Colomba.

13

Prosper Mérimée. — Poslovenil — E.

»Kaj si mora misliti o meni ta mladenič?« si je govorila; in jaz, kaj mislim jaz o njem? In čemu mislim nanj? ... Znanje s potovanjem! ... Po kaj sem le prišla na Korziko? ... Oh, čisto nič ga nimam rada. Ne, ne; vrhu tega, to je nemogoče. ... In Colomba ... Jaz, da bi bila vsakinja voevratrice, ki nosi veliko bodalo! In zavedel se je, da drži v roki bodalo kralja Teodora. Vrgla ga je na svojo obleko. »Colomba v Londonu, pleše kakor Almack's. Za Boga, kakšen lev! za raztavo! ... Morda bi vzbujala grozo. ... Ljubi me, o tem sem prepričana. ... Junakinja romana, ki sem ji jaz pretrgala pustolovsko pot. ... Toda ali je resnično izvalila brata, da po korziško maščuje očeta? ... To bi bilo kakor kak stvor sredi med Konradom in gizdalino. Napravila sem iz njega pravga gizdalina, gizdalina v korziškem kroju.«

Legla je na posteljo in hotela zaspati, a je bilo nemogoče; ne bom nadaljeval nje-nega samogovora, v katerem je več kakor stokrat rekla, da Orso della Rebbia ni bil in nikoli ne bo za njo.

Med tem pa je bil Orso s svojo sestro na potu. Hiter tek konj jima je začetkoma

Tako so v tisti dobi nazivali na Angleškem novomodne ljudi, ki so se odlikovali po kaki posebnosti.

Dr. Dubilić je nasprotno zahteval izenačenje plač vsem uradnikom v državi in izenačenje podpor vsem duhovnikom vseh konfesij. Kar se tiče političnega položaja, je pa danes kot belgrajska cesta, brozga, tako da se bojiš stopiti vanjo in le, kdor ima visoke čevlje, ne bo moker, umazane pa se vsakdo. — Kdaj solnce posije in brozga zgine, ne pove pratika; videti še ni, da bo kaj kmalu, ker danes spet sneži!

Italija.

Iz dežele fašizma. Zadnje dni so fašisti v Cremoni napadli avto obil, v katerem se je vozil podpredsednik kremonske pokrajinske uprave Bolderi z več drugimi pokrajinskimi zastopniki. Fašisti so Bolderija ubili ostale pa več ali manj težko poškodovali. Stvar je prišla pred parlament, kjer je vlada izjavila nad dogodkom svoje običajno obžalovanje in obljubila, da se krivici kaznujejo. Verjame ji itak nihče. Eden poslancev je zahteval, da naj se »premesti« kvestor Venzel, ki očito daje fašizmu potuho. Nato je poslanec Šček protestiral proti temu, da bi se ta funkcionar premestil v Gorico, kakor se govori. Gorisko ljudstvo bo z veseljem sprejelo vsakega predstavitelja državne avtoritete, saj Venzla odločno odklanja. 11. t. m. so se vršili po Goriski številni shodi, na katerih je ljudstvo zahtevalo, naj vlada preklicke imenovanje Venzla za Gorico. Ako vlada tega glasu ljudstva ne bo poslušala, bo nosila sama odgovornost za posledice. Posl. Argentieri je naglašal, da rodi fašizem strahovite sadove; samo v pokrajini Piazzenca je bilo ubitih šestnajst kmetrov, ne da bi bil le eden morilec aretiran. — Razen v Cremoni so fašisti te dni izvršili težke izgrede in mnogoštevne nove umore v Rosatih pri Milanu, v Parmi in v okolici Brescie.

Za svobodo tiska v Italiji. Državna zveza italijanskih časnikov v Rimu je imela te dni izredno sejo, na kateri so bile zastopane vse glavne časniške zveze italijanske države. Na dnevnem redu je bilo predvsem vprašanje o svobodi tiska ter je bila sprejeta resolucija, ki izraža željo, naj se doseže v sedanjih političnih bojih popolna nedotakljivost časnikov in časnikarjev. Državna oblast naj prepreči vsako nasilje proti kateremu koli listu in naj se vsak tak poizkus najstrožje kaznuje. Časniške zveze so pozivale, naj izključijo iz svoje srede tiste člane, ki bi huškali na nasilja proti časnikom in časnikarjem katerekoli politične stranke.

Politična novica.

Strah pred našim časopisjem. Tudi »Slov. Narod« se je silno ustrašil agitacije za krščansko čaropije. Če je še kak »napredni« človek v Jugoslaviji, ki je do današnjega dne vzel nepriznanim trditvam liberalnega časopisa, da je katolicizem že davnej mrtev in pokopan, ta naj samo prebere »Slovenski Narod« od 15. decembra t. l., da se prepriča baš o nasprotnem. Katoliška misel je tako živa, da »Slovenski Narod« v 231. številki z vsemi topovi strelja nanjo in roti lastne »napredne« pristaše, naj za božjo voljo ne naračajo katoliških časopisov. To more biti našim somišljenikom le pobuda, da s podvojenim življenjskim agitirajo za naše časopise.

Kje so vagoni? Belgrajski listi so že ponovno pisali o pomanjkanju vagonov, zlasti tovarnih, in to ravno v času glavne izvozne sezone. Tako n. pr. piše belgrajska »Demokratija« od 13. t. m. med drugim: »Dobri prijatelji naše trpeče države, razni Sebastijani, Keleci in Gavezi so znali eksportirati iz naše države 8000 vagonov, da vozijo po Evropi, samo da ne služijo našemu trgovskemu prometu. Da pa stvar »poltlačijo«, zavračajo odgovornost na »strdoglave Srbe«. — V pojasnilo takih in slinih

obtožbo bodi povedano, da v prvih začetkih našega državnega obstoja ni razpolagalo z obilnimi, od Avstro-ogrške na našem ozemlju ostalimi vagoni ministrstvo za promet, ampak vrhovna komanda antantnih čet. Ko so se začele zapuščati našo državo, jim je bilo treba dati na razpolago prevozna sredstva, in sicer ne najslabša. Kje se danes nahajajo ti vagoni? Kje so zaračunani? Kje so v evidenci? Belgrajski listi naj se torej ne ljutijo na »prečanske« železniške uradnike, ki tudi niso od včeraj, in naj ne zvrčajo v svrhu grde politične agitacije krive za nekrive ljudi, ampak naj prej vprašajo, kako stoji stvar in potem naj hujskajo.

Dr. Žerjav — glavni dedič. Dr. Kukovec je v svoji politični oporoki imenoval dr. Žerjava svojim — glavnim dedičem, ker ga je spoznal za najvernejšega svojega naslednika.

Irski parlament je storil odločilni sklep glede pogodbe z Anglijo, včeraj, to je v sredo 14. t. m. Rezultat v tem momentu še ni znan. Veliko upanje je, da se pogodba sprejme in da bomo že jutri mogli pozdraviti novo svobodno irsko državo. V torek 13. t. m. so se zbrali pod predsedstvom kardinala Logne vsi irski škofje in so soglasno izrekli za sporazum ter odredili molitve po vseh irskih cerkvah za srečni izid glasovanja.

Zadnji obračuni temeljem londonskega pakta. Italijanski penat je te dni sprožil vprašanje o izpolnitvi 13. točke londonskega pakta. Po tej točki se je Anglija obvezala, da odstopi Italiji v slučaju, da zavezniki na račun Nemčije povečajo svojo kolonialno posest, 80.000 km² ozemlja na desnem bregu reke Juba v pristaniščem Kisemalo in še 10.000 km² pas z lukso Durndorf in rekama Brikau in Kimoti v vzhodni Afriki. Razen tega se imajo popraviti egiptovsko-čirnanjske meje, deloma na korist Anglije, deloma na korist Italije. Na tozadevno interpelacijo senatorja Mosca, ki je vprašal, zakaj se ta točka londonskega pakta še ni izvršila, je obširno odgovoril zunanji minister Della Torretta, ki je rekel, da so potrebni dozovori z Anglijo v teku in da je treba rešiti le še nekaj manj važnih vprašanj, nakar se izvrši izročitev navedenega ozemlja Britanski vlada kaže najboljšo voljo, da se stvar čim prej reši.

Proglas Kemal paše. Angorska vlada je izdala proglas, v katerem izraža svoje zadovoljstvo zaradi ozemelj, ki jih je temeljem pogodbe Francija vrnila Turčiji. Svet mora težnje turškega naroda po svobodi in neodvisnosti končno priznati in odobriti. Manifest priznava, da so se tekom zadnjih let pripetili neporavnani in obžalovanja vredni dogodki po krivdi gotovih hujskačev. Poslej se to ne sme ponavljati. Vlada hoče izbrisati vse sledove teh dogodkov in je preglasila popolno amnestijo. Končno naglašala proglas potrebo miru in reda in poziva vse prebivalstvo brez razlike plemena in vere, naj pokaže sveto, da je vredno svobode.

Požig barikovljanskega Narodnega doma.

Trst, dne 12. dec. 1921.

Ze od sobote naprej se je govorilo po vsem Trstu, da fašisti zopet nekaj pripravljajo. Za povod jim je služil neki pretep med domačini in laškimi mornariškimi oficirji v Splitu. Laška vlada ni prav ničesar ukrenila za javno varnost kakor je to sploh njen sistem v Primorju. Najprej so navallili fašisti na »Edinost«. Toda njih poizkus se je ponesrečil, ker so bili tam pripravljani. Pred poslopjem je stala podvojena straža karabinerjev, da so se morali fašisti, ki so tudi v resnici prišli

ob osmih zvečer, umakniti, ne da bi kaj opravili. Malo pred deveto uro zvečer je prišel v Barikovo kamion s kakimi 20 do 25 pobalini, ki so oboroženi do zob s samokresi in petardami planili v gostilniške prostore obrtnega društva in preko pivske sobe udri v dvorano. Vse pohištvo so takoj znosili na sredo dvorane, polili vse z bencinom in petrolejem in nato vse zažgali. Gostilničarju so vzeli vse blagajniške knjige in jih vrgli na ogenj, da bi bolj gorelo. V dvorani so ostali tako dolgo, da se je ogenj dobro razvel in nato odšli. V tem so prišli karabinerji in končno tudi gasilci. Smeje so hodili pred pogoriščem gori ni doli ter iskali hidrante, katerih nikakor niso mogli najti. Zabili so gasiti žele, ko je bila nevarnost za sosednje hiše. Škoda je velika. Barikovljanski poveljnik karabinerjev Crudele je kasneje izjavil, da je imelo v Barikovljah goriti že v nedeljo zvečer. Ko je nekdo javil orožnikom požig Narodnega doma, so dejali, da naj počeka, ker da še niso pripravljani. Karabinerji »zasledujejo« zdaj z vso vnuemo krivico. Iščejo pa jih seveda le med Slovenci. Zastili so predsednika obrtniškega društva, in sicer na način, ko da bi bil sumljiv. Drugo jutro so našli v sobi pevskega društva petardo, ki so jo pustili fašisti v spomin. »Piccolo« ceni vso škodo na 60.000 lir, kar je gotovo prenizko. Zavedni Barikovljanci se tresejo jeze in užaljenosti, da ne smejo smrkonolom vrniti milo za drago, toda ta nasilja jih bodo le utrdila v prepričanju, da Italija ni in ne more biti zaščitnica njihovih najprimitivnejših državljan-skih pravic.

Primorske novice.

Politični proces v Trstu. Te dni se vrši pred tržaškim porotnim sodiščem glavna razprava proti 16 komunistom, ki so obtoženi teroristične zarote. Ta proces je potreboval amakajski režim iz političnih razlogov. Da opraviči in obenem zadosti fašizmu. Vsi obtoženci so mladi ljudje razne narodnosti. Z njimi so v ječi postopali tako, da je oblast pričakovala, da bodo njihove izpovedbe težke obtožbe proti njej sami ter »zato« odredila, da se je razprava vršila ob zaprtih durih. In res so izpovedali obtoženci vnebovpijoče stvari, kako so jih varnostni organi v ječi pretepali in na grozovit način mučili, da bi iz njih izsilili priznanje, katero so želeli. »Edinost« spominja ob tej priliki, kako se javni organi na enak način izpozabljajo nad slovenskim prebivalstvom. Nepristano se dogajajo slučaj, da varnostni organi mladeniče in družinske očete naše krvi neusmiljeno pretepajo in mučijo, večkrat celo javno, da je ponižanje večje. Slovani so brezpravni in vsak orožnik sme brez kazni na njihovo škodo teptati zakon. Morda bo vsaj proces proti komunistom, v katerem so prišli na dan vnebovpijoče stvari o zlorabi oblasti posameznih čuvarjev državne avtoritete, pospešil izpremembo dosedanjih barbar-skih oblastvenih metod v novih italijanskih pokrajinah.

Drevne novice.

V včerajšnjem uvodniku se mora v drugem odstavku glasiti: »V odškodnino za centralistično državno upravo nam ponujajo centralisti oblastveno in srezko (ne versko) samoupravo.« V četrti odstavku se mora začeti: »Tudi samouprava nižjih kategorij.«

Velik požar pri Škofji Loki. Včeraj jutraj kmalu po 5. uri se je vžgalo skladišče drv na žagi G. Hajnriharja pri Škofjeločem kolodvoru. Ker ni v bližini nobene vode, se je ogenj širil s veliko naglico in v svojem elementu kar požiral nagromadene sklade desk in tramov. Vsi ognjenisti stebri so razsvetljevali okolico daleč na okrog in gost dim je pokrtil nebo. Na lice mesta je takoj prihitelo več požarnih »ramb« iz bližnjih krajev, ki se jim je posrečilo, da so požar nekoliko omejile. Zgoreli so skoraj vsi skladi lesa, žaga in stroji, vse last G. Hajnriharja. Škoda je ogromna in se ceni nad 10 milijonov kron. Pri gašenju so vrlim ognje-gasilec pomagali delavci, občani in ljudje iz bližnjih vasi. Le skupnemu napornemu delu vseh se je zahvaliti, da požar ni upepelil kolodvora in drugih skladišč, ki so bila v veliki nevarnosti. Ogenj je najhujše nastal vsled neprevidnosti delavcev, ki so kurili ogenj.

Slovenske planinske društve opozarja, da se zbor delegatov v soboto, dne 17. t. m. zanesljivo vrši. Odposlanci podružnic naj se blagovolijo zbora poimenovalno udeležiti. Vrši se ob 4. uri popoldne v društveni pisarni, Kralja Petra trg 2.

Tri vrste lepih božičnih razglednic ima v zalogi Slov. Straža. Komad 1.50 K, na debelo 1.20 K. Naše podružnice in izobraževalna društva prosimo, da jih naročajo in razpečavajo med svoje člane. S tem vrše del svojega programa.

Konzulat češkoslovaške republike v Ljubljani opozarja češkoslovaške državljane, lastnike avtonomnih dolgorisov Hrvaške, Slavonije, Slovenije, Bosne, Hercegovine in Dalmacije, da je bil popis imenovanih avtonomnih dolgorisov podaljšan do 31. decembra 1921. Blizja pojasnila interesentov daje konzulat.

Odbor koaliranih železničarskih organizacij nam pošilja: Po prihodu delegatov vrhovnega vodstva koaliranih železničarskih organizacij in Belgrada je prišel takoj razpravljati pokrajinski koalicijski odbor za Slovenijo na osnutku pragmatike, ki je bil predložen kot predlog za razpravo. Osutek iz meseca maja 1920 sestoji iz sledečih delov: 1. Ustroj ministrstva snobačaja in oblastnih direkcij. 2. Dolžnosti in prava uslužbenstva. 3. Plačilni regulativ in 4. Pokojninski sklad. Pokrajinski koalicijski odbor za Slovenijo ima dnevno redno sejo, ki se jih udeležujejo redno delegati vseh koaliranih organizacij. Sedaj se obravnava drugi del osnutka, t. j.: »Dolžnosti in prava uslužbenstva« v splošnem sporazumu in bo v najkrajšem času izdelan. Nato se bo obravnaval plačilni regulativ in ustroj pokojninskega sklada. Dne 15. decembra se odpelejo delegati vrhovnega odbora v Belgrad. Pokrajinski odbor razpravlja neovirano naprej.

bratil, da bi govorila. Ko so ju prestirna pobočja prisilila, da sta morala jahati korakoma, sta izgovorila par besed o svojih prijateljih, ki sta jih pravkar zapustila. Colomba je navdušeno govorila o lepoti miss Nevil, o njenih svetlih laseh, njenem ljubkem obnašanju. Potem pa je vprašala, je li polkovnik res tako bogat kakor se kaže in je li gospodična Lidija edina hči.

Dobra partija bi bila, je dostavila. »Njen oče ti je videti zelo naklonjen ... In ko Orso ni nič odgovoril je nadaljevala: »Naša hiša je bila bogata svoj čas in še je ena najuglednejših na otoku. Vsi ti signori! so bastardi. Ni je večje plemenitosti kakor je v družinah caporalov. In ti, Orso, vedi, ti si potomec prvih »caporalov« na otoku. Ti veš, da naša hiša izhaja od onstran gor in da so jih domače državljanske vojske prisilile, da se je preselila na to stran.«

Ko bi bila jaz na tvojem mestu, Orso, bi ne oklevala. Prosila bi očeta za roko miss Nevil ... (Orso je zmignil z rameni.) Za njeno doto bi kupila les della Falsetta in vinograde tam doli pod našimi. Zidala bi hišo iz rezanega kamna in bi dvignila

Signori so se imenovali potomci fevdalnih gospodov na Korziki. Družine signorijev in caporalov so se koalirali v imenitnosti.

To se pravi od vzhoda sem. To zelo pogosto izražanje »onstran gor« seveda izpreminja pomen z ozirom na to, kje jih kdo govori, Korziko namreč deli od severa proti jugu gorovje v vzhodno in zapadno polovico.

za eno nadstropje stari stolp, kjer je Sambucaccio pobil toliko Mavrov ob času grofa Henrika bel Missere.«

Colomba, ti si norac, je odgovoril na vse to Orso in se zopet spustil v dir.

Mož si, Ors' Anton. Brez dvoma več bolje kakor ženaka, kaj ti je storiti. Vedela bi le rada, kaj bi moglo biti Angležu na polu, da bi se ne zvezal z nami. Imajo li Angleži tudi »caporale«?

Tako kramlajoče sta po dosti dolgem potu prišla v malo selo ne daleč od Eocognano, kjer sta se ustavila, da obedujeta in prenočujeta pri njih družinskem prijatelju. Bila sta sprejeta s tiso korziško gostoljubnostjo, ki je ne moremo prehaliti in jo že poznamo. Drugi dan ju je njun gostitelj, ki je bil boter gospe della Rebbia, spremil miljo daleč od svojega bivališča.

Poglej te lesove in to grmovje, je rekel Orso ob slovesu. »Človek, ki bi se mu primerila nesreča, bi živel tu 10 let v miru, ne da te opazijo orožniki ali biriči. Ti lesovi se dotikajo gozdov de Vizavona; in če ima prijatelj v Eocognano ali okolici, mu ne manjka ničesar. Lepo puško imate tam; pač daleč nese. Primaruha, kakšen kaliber! S tem morete ubijati kaj boljšega kakor divje prašiče.«

Prim. Filippini knj. II. — Grof Arrigo bel Missere je umrl okrog l. 1000. Govori se, da se je ob njegovi smrti čul v zraku glas, ki je pel to-le prerokovalno besedo: »Umrli je grof Arrigo bel Missere — in Korzika pojde iz slabega v slabše.«

— Barbarske metode. Pred par dnevi sta bila sredi Beograda napadena glavni urednik »Republike« dr. Ikončić in urednik istega lista Pavlović. V civilno obleko preoblečeni vojaki so ju pobili s palicami na tla in jima zadali težke poškodbe. Baje je ta napad organiziral neki podpolkovnik, ki se je razburil radi člankov v »Republiki«. Karakteristično je, da ni bilo nikjer nobenega policista, dasiravno je dogodek trajal precej časa in je tam vedno veliko policajev. Jugoslovansko rovinarsko združenje je z ozirom na ta napad izdalo komunique, v katerem ostro obsoja ta napad, ki postavlja našo javnost v kaj čudno luč pred vsem kulturnim svetom. Časnikar, brez ozira na to, kako stališče zastopa, je odgovoren samo svoji vesti in zakonom, ki so v veljavi. Novinarsko združenje zahteva, da se izvrši najostrejša preiskava in da se krivci obšutno kaznujejo.

— Vesel Božić in žalostna usoda slepih nas sili, da si usojamo prošili vso plemenito javnost, naj odpre svoja srca in doprinese sedaj »dar slepih na oltar«, bodisi v oblačilih ali denarja. Vsako, tudi najmanjše darilo hvaležno sprejema predsedstvo »Podpornega društva slepih« v Ljubljani, Wolfova ulica 12 v društveni pisarni. — Fr Jurčič, t. č. predsednik.

— Vpeljava četrtkega para osebnih vlakov na Gorenjskem in promet kurznih vozov Zagreb—Monakovo preko Karlovca in Jesenice. Da se doseže zveza na opoldanskih dolenskih in mariborskih osebnih vlakov bo vozil od 15. decembra dalje na progi Ljubljana gl. kol.—Jesenice dnevno redno še četrti par osebnih vlakov z odhodom iz Ljubljane gl. kol. ob 15.07 in prihodom na Jesenice ob 17.08. V nasprotni smeri pa prejšnji nedeljski turistovski vlak z odhodom iz Jesenice ob 21.01 in prihodom v Ljubljano gl. kol. ob 22.53, a priključkom na Jesenicah na dunajski, oziroma monakovski brzdovlak. Z istim dnevom izostane na progi Ljubljana drž. kol.—Kranj dosedanjí šolarski vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 13.48. — Za povzdigo mednarodnega prometa bo vozil od 15. t. m. dalje dnevno med Zagrebom in Monakovom direktni voz z oddelki I., II. in III. razreda preko Karlovca in Jesenice. Ta voz bo odhajal iz Zagreba drž. kol. ob 22.25, iz Ljubljane ob 6.35, iz Jesenice ob 10.10; prihod v Solnograd ob 17.25 in v Monakovo ob 21.35. V nasprotni smeri: odhod iz Monakova ob 9.10, iz Solnograda ob 12.15, prihod na Jesenice ob 19.56, v Ljubljano ob 22.53 in v Zagreb ob 6.35. Odprema direktnega voza med Zagrebom in Jesenicami z osebnimi, med Jesenicami in Monakovom z brzimi vlaki.

— Iz Beograda je pobegnil referent v ministertvu za socialno politiko G. Einspieler. Pobral je v ministertvu denar, katerega so zložili uradniki in služe za nakup drv (pravijo, da je bilo tega denarja nad 100.000 dinarjev), in odšel na Dunaj. Uradniki ministrstva za socialno politiko so zastoj čakali na drva. Kljub temu, da je referent Einspieler že zdavnaj izginil, je bil za časa svoje odsotnosti imenovan — inšpektorjem v ministertvu za socialno politiko! Tako poroča beogradska »Politika«.

— Stavka profesorjev. Profesorji trgovske šole v Kotoru so 2. t. m. prenehali poučevati v šoli z motivacijo, da na njihove ponovne prošnje za izplačilo honorarja za nadure, še vedno niso prejeli odgovora. Radi tega zaupščajto državno službo.

— Podružnica kola jugoslovanskih sester v Krškem si je nadela nalogo, da bo podučevala svoje članice v vseh ročnih delih, kateremu pouku in delu se članice prav pridno odzivajo. Redni sestanki se vršijo vsako nedeljo s predavanjem in poukom. Drugi tak sestanek se je vršil v nedeljo 11. decembra. Zaključil ga je strokovni učitelj Gašpari s prav zanimivim in poučnim predavanjem o delu koroških ženskih društev. Ob tej priliki se je tudi spomnil obletnice Cankarjeve smrti.

— Nov most čez Krko pri Cerkljah. Dolgoletna želja stoterih se bo — upamo — uresničila. Načrt in proračun sta narejena. Prispevke bomo začeli zbirati v najkrajšem času. Vse, ki ste voljni kaj prispevati, prosimo darov. Obenem pa opozarjamo okolice, da ima pravico zbirati prispevke le oni, ki se izkaže s pooblastilom in nabiralno polo, ki je žigosana z žigom: »Odbor za zgradbo mostu čez Krko pri Cerkljah.« — Upanje imamo, da bo most, ako nas bodo vsi prizadeti vsaj po svoji moči popirali, do prihodnjega poleta gotov. V domači občini je navdušenje zelo veliko in volja neomahljiva. — Cerklje na Dolenjskem, sredi decembra l. 1921. Odbor za zgradbo mostu čez Krko pri Cerkljah.

— Slepi invalid prosí, da bi se ša kdo umilil ter mu podaril harmoniko, česar staro ali daroval kaj denarja za nabavo iste. Harmoniko ali dar sprejema upravništvo »Slovenca«.

Gospodarstvo. Moratorij za inozemske dolgove trgovcev.

Minister dr. Kumanudi je izdal za odložitve trgovskih plačilnih obvez v inozemstvu ta le zakonski predlog:

1. Vsak trgovec, podanik kraljevine SHS, ki ne more plačati svojih dolgov v angleških funtih, francoskih, belgijskih in švicarskih frankih, italijanskih lirah, ameriških dolarjih in nizozemskih forintih, lahko zahteva, da se mu plačanje odloži za 18 mesecev, ako so ti dolgovi postali od 1. januarja 1920 do 1. oktobra 1921.

2. Ti dolgi se plačujejo v štirih rokih: po 9, po 12, po 15 in po 18 mesecev, računajoč od dogovorjenega roka plačanja. Ako rok ni določen, potem se ugotovi 15. december, ko stopi zakon v veljavo.

3. Trgovec, ki želi, da se okoristi s tem zakonom, mora svoji zbornici dostaviti: a) spisek inozemskih dolgov z imenom upnika, b) vrednost robe, ki jo ima; c) spisek svojih nepremičnin, ako jih ima; d) obvezo, da bo pri Upravi fondov depoziral na ime svojih dolgov najmanjše 150 francov za angleških funt, 200 dinarjev za 100 francoskih ali belgijskih frankov, 675 dinarjev za 100 švicarskih frankov, 87 dinarjev za dolar, 15.50 dinarjev za nizozemski forint.

4. Uprava fondov bo sprejela v dinarjih v depozit vsoto dolgov proti obračunu po gornjem kursu in bo vzela za vsakkrat od trgovca m. i. o. v moneti dolgov. Od tega trenutka upnik ne more zahtevati plačanja niti otvoriti konkurza trgovcu-dolžniku.

5. Na zahtevo upnikov bo Uprava fondov izdala te menice in jim jih izročala v zamenjavo dolžnikovih menic, katere bo izplačevala z devizami po roku iz dolžnikovih depozitov. Dolžnik mora tudi sam kupovati devize za izplačevanje svojih dolgov, toda jih mora izročiti Upravi fondov najmanjše mesec dni pred rokom sledečega obroka.

6. Trgovec-dolžnik je obvezan, da popolnuje svoj depozit, v kolikor se iztrjuje po obrokih — v sučaju, da bo devizni kurs višji kakor je predviden. Ako dolžnik tega ne stori, mu odredi Uprava fondov administratorja za celokupno imejte.

7. Administrator ima vse pravice upravitelja konkurzne mase. Po izplačanju režijskih stroškov, izroča administrator vse prihodke dolžnikove trgovine ali ima je Upravi fondov za popolnjenje depozitov. Toda ako se pokaže, da nima dovolj ne blaga v trgovini, ne dohodkov od imetja, se dolžniku odpravi konkurz in uplačevanje se vrši sodnijskim putem.

8. Ko se konkurz odpravi, prestane poslovanje Uprave fondov in ona dostavlja sodišču obračune in depozit dolžnika. Uprava fondov ima prvenstvo, da si naplača svoje terjatve iz dolžnikovih depozitov in v kolikor jih nedostaja, je država dolžna, da ji povrne izdatke.

Tako Kumanudijev zakonski načrt! Nesrečni Kumanudi! Najprej nam je upropastil valuto, sedaj nam hoče še ves trgovski kredit! Zakonski predlog pomeni na zunaj bankrot naše trgovine. Iz 3. točke se razvidi, da finančni minister nima niti točnih podatkov o inozemskih dolgovih in da se je zopet lahkomišlno in z navadno površnostjo lotil tega usodnega koraka. V točki 8. se ponuja brezves nečem, da svojo trgovino pravočasno prodajo in svoje imetje spravijo v razno zavetje, kajti v točki 2. se zahteva samo lastno priznanje brez prej izvršene kontrole. V točki 8. sprejema država obvezo, da plačuje grehe spekulantov. Značilno je poročilo belgrajskih listov, da je demokratski klub že odobril ministrov načrt. Seveda, samostojni in socialisti bodo demokrate lojalno podpirali!

BORZA.

Zagreb, 14. decembra. Devize: Dunaj 4—4.10, Berlin 146—151, Berlin ček 142—144, Budimpešta 38.25—39.50, Italija izplačilo 1192—1190, Italija ček 0—1185, London izplačilo 1080—1090, New York ček 252—261, Paris 2052—2110, Praga 314—316 Švica 4975—5075. Valute: dolarji 257—259.50, carski rublji 26—30, napoleonidri 900—950, nemške marke 140—153, italijanske lire 1180—0.

g Gospodarsko društvo za Hrvatsko in Slavonijo ankete radi sladkorne tovarne za Hrvatsko in Slavonijo radi zadržkov ni sklicalo na dne 17. decembra t. l. marveč sklicuje jo na dne 21. decembra 1921 dopolne ob 11. uri v dvorani Trgovačko-obrtničke komore v Zagrebu (Trg 29. listopada 1918 broi 1. l. katl).

g Jugoslovanska Unio-banka preje Mariborska eskomptna banka, ki je pred kratkim povisala svojo delniško glavnico na K 30 milijonov je otvorile v Ljubljani. Sv. Petra cesta 24 podružnico, ki se bo bavila z vsemi bančnimi posli.

Štaterske novice.

g Začasno uklenjenje delovanja mariborskega občinskega sodišča za pobijanje draginje. To sodišče je v svoji seji z dne 12. t. m. storilo sledeči sklep: Občinsko sodišče za pobijanje draginje sklene, ker pričakuje, da se bo poročilo tretje sekcije zakonodajnega odbora čimprej obravnavalo in odobrilo v plenumu zakonodajnega odbora, da z ozirom na razpis ministrstva za socialno politiko, br. 6775, objavljen dne 8. dec. t. l. v »Službenih Novinah« št. 275, z dnem 13. dec. t. l. za sedaj in začasno ustavi svoje delovanje. Vsled tega so za enkrat preklicana vsa pri občinskem sodišču od 13. dec. t. l. naprej odredjena zaslivanja in razprave.

Januarja meseca 1922. l.

važne izhajati revija

»Socialna Misel«

ki bo v širokem okviru antimaterialističnega krščanskega svetovnega nazora v svrhu načelne orientacije, pa tudi svobodne diskusije prinašala kratke članke o vseh aktualnih socialnih, kulturnih, političnih ter gospodarskih vprašanjih v resnično znanstveni, to je vsem razumljivi obliki. :: Izhajala bo 12 krat na leto in stala na leto 100 kron. Za vsak oddelek je določen poseben urednik.

Narodno gledišče.

Opera.

Cetrtek, 15. decembra: Zaprt.

Drama.

Cetrtek, 15. decembra: »Roza Berndovac. Izven.

Ljubljanske novice.

U Seja načelstva K. T. D. danes popoldne ob 4. uri.

U Družabni klub opozarja svoje člane na današnji občni zbor, ki se vrši ob 8. zvečer v srebrni dvorani hotela Union. Po občnem zboru je družabni večer. Vstop imajo člani in po njih vpeljeni gostje. — Odbor.

U O sluhu in gluhoti predava strokovni učitelj Vilko Mazi v soboto 17. decembra ob 17. v risalnici drž. zavoda za gluhozorne.

U Prosvetna društva in Slov. Straža. Danes dne 15. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši sestanek zastopnikov ljubljanskih podružnic Slov. Straže in ljubljanskih prosvetnih društev v posvetovalnici KTD. Prosimo zanesljive udeležbe.

U Pevski odsek prosvete frančiškanske župnije. Važna pevka vaja za mešan zbor danes (v četrtek) ob 7. uri v občinski dvorani. Obvezu! — Pečovodja.

U Društvo bančnega uradništva priredi v četrtek dne 15. t. m. ob 8. uri zvečer klubni čajev večer in vabi em notom vse člane in članice, da se udeležijo. — Odbor.

U Klub Primorke priredi božžnico v nedeljo 18. t. m. ob 4. uri popoldne v prostorih Naročnega doma. Pri božžnici, ki bo v korist primorskih srednješolskih mladini, sodeluje naša deca. Vzored, ki vsebuje pete, deklamacije, govore in krasno otroško igrjo, bo jako zanimiv in bo nudil vsakemu obiskovalcu lep užitek. Pridite vsi, komur je mar primorska mladina! (K)

U Ginekološki seminar. V petek, dne 16. t. m. otvori g. profesor dr. Alojzij Zalokar na svojem oddelku reden porodniško-ginekološki seminar, ki se bo vršil od tega dne dalje vsak petek od 5. do 6. zvečer v predavalnici babiške šole. — Vstop je prost za vse zdravnike.

U Policajemokratsko časopisje se strašno jezi na sedanjí občinski svet, češ, da je samo on kriv velike draginje in pomanjkanja živil na ljubljanskem trgu. Skratka: nobena reč jim ni več všeč v Ljubljani, odkar so meščani očistili magistrat policajdemokratske nesnage. Ako v Belgradu dovoljujejo dan na dan večji izvoz naših najpotrebnejših živil v inozemstvo in minister Pucelj prodaja Nemcem živino po »plastni« ceni, tako se moramo Ljubljančani zadovoljiti selo z »oslovim« mesom, kakor trdi megleno »Jutro«, seveda je to vse prav in koristno, kajti tako se dviguje naša valuta in se je že tako dvignila, da plačujemo jajca po deset kron. Saj pravim: naj ga »lomijo« v Belgradu še tako, policajdemokratskemu časopisju je vse prav in državotvorno. Poštini, značajni rodoljubi tudi pravilno cenijo policajdemokrate, zato so jim tudi čimdalje bolj z metlo za petami. — Ljubljčan.

U Zdravstveni izkaz ljubljanske občine. Od 4. do 10. decembra je umrlo v Ljubljani 13 moških in 11 ženskih, skupaj 24 oseb, od teh je bilo 12 tujecev. Umrli so: 2 na jetiki, 1 na pljučnici, 2 na lešariu, 1 vsled zastrupitve na rane, 2 vsled možganske kapi, 3 na srčni hibi, 1 na raku in 11 vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov. Slučaji smrtno poškodbe je bil 1. V istem času se je rodilo 22 otrok (15 moškega in 7 ženskega spola), med njimi je bil 1 mrtvorojenček. Od nalezljivih bolezni so bili prijavljeni 3 slučaji lešaria, 1 slučaj škrlatinke in 1 slučaj driske.

U Hud tvalid. Invalid Franc Merkuž je na Zaloški cesti razdrasel. Ko ga je hotel policijski stražnik pomiriti, je Merkuž kričal nad njim: »Kaj na hočeš? Sai živiš ti od nas. Če bi nas ne bilo, bi morali iti vsi krave past.« Končre besede bo »melo sodišče«.

U Nežgoda. Peštini nadarjenik Avgust Robič, star 66 let, je imel opravka v Gročljavi trgovini na Poljanski cesti. Ko je stopil iz trgovine, ga je nek vojaški izdelec podrl na tla. Robič je na del tako nesrečno, da si je zlomil nogo. Rešilni voz ga je odpelal v bolnišnico.

U Na železniškem prelazu na Gosposvet-ski cesti se je hlapec Jakobu Zupanu prevrnil voz s ena. Vsled tega je imel borovniški vlak 20 minut zamude.

U Aretacije. Policija je aretirala radi kaljenja nočnega miru 4 osebe, radi prekrščenja meje 6 oseb, radi berčenja 2, radi pijanosti 3, radi tatvine pa 1 osebo. Podanhi je bilo 10 ovadb radi kršitve cestno-policijskega reda.

Giljaški vestnik.

U Danes zvečer, točno ob 8. uri, se bo vršil redni mesečni občni zbor Danice. Udeležba s travkovi je za vse člane in društvene novice obvezna. Drugi tovariši in gg. starešine vljudno vabljeno. — Predsednik.

Velika nesreča v Planici na Gorenjskem.

V divjeromantični Planici, ki sameva ob severni strani Julijskih alp, kjer izvira Sava-Dolinka, se je dovršila dne 10. decembra tako žalostna zgodba, da poročamo nekoliko obširneje o njej. Zbudila bo sočutje s prizadeti v vseh krogih naših planincev, ki obiskujejo od leta do leta v vedno večjem številu to lepo točko naše domovine. Odkar imajo lov v Planici nekateri ráteški domačini in Jesenčani, skušajo pokončati vso žival brez vprašanja, a i ostane še kaj živega ali ne. Naj je zajec, srna, divja koza ali gorska ptica, naj je staro ali mlado, vse mora pred puško. Prirejajo se mnogostevilni lovi, in to najraje ob nedeljah in zapovedanih praznikih v javno pohujšanje ljudstvu. Skušnja uči, da kmet ni za lov, ampak za obdelovanje zemlje; ne za preganjanje divjadi po gozdih in gorah, ampak za življenje v hlevih.

10. t. m. so šli zopet štirje Rátečanje na divje koe: dva sta bila lova, dva pa gončaja. Pri pastirski koč v Planici se je družba razdelila. Gončaja sta šla po strmim žlebu pod Mojstrovko na vzgor, lova pa sta čakala nekoliko nižje, da bi prišli gamci pred njiju. Gončaja sta se nekaj časa ogledala, da bi na ta način pašila divjadino in jo gnala proti čakalšču. Ob 11. dopoldne pa je njun glas utihnil ter na klicanje ni bilo nobenega odgovora več.

Kako se je nesreča zgodila.

Gončaja sta plezala po ozkem žlebu vedno višje proti stenam. Pod nogami se jima je udiral sneg, nad njima pa je vršalo in tušilo vsled hudega vetra. Toda pogumno sta šla naprej kljubujoča vsem sovražnim močem. Namenjena sta bila na Veliko Planjo, kjer bi lahko ondotno okolico pregledala in dognala bivanje divjih koz. Previdno sta stopala drug za drugim ter puščala za sabo, kakor je kazal sled v snegu, le stopinje dveh nog. Pot ju je pripeljal na stršnat obronek, ki je bil oddaljen le dva metra od groznega prepada in prav tukaj je bil konec njune naporene hoje. Bodisi da se je jima udrl sneg pod nogami ali da ju je vrzel vihar na tla: — na tem prostoru jima je zmanjkalo podlage na strmoglavila sta čez navpično, v naj 200 metrov visoko steno v globčino. Smrt je bila grozna, toda hitra, ker sta gotovo izgubila že med visokim padcem vsa zavest. Njuna trupla kazeja, da so jima bile prelahilne vse kosti; čuda, da nista bila popolnoma razbita.

Ponesrečenec.

Starejši je bil 21. nov. 1874 rojeni Janez Mežič, samostojni posestnik iz Ráteč hišna št. 70.

Turisti ga dobro poznajo. Kdor je hotel iti na Jalovec ali na Ponco, oglasil se je pri Sprejemnem Kurju — tako se pravi pri hiši — in Janez ga je sprejel pri vseh poteh. Rátečanje so sicer vsi vajeni gora, toda prvi med njimi je bil Sprejemni Kurj. Ni ga bilo praga in ne police v tukašnjem skalovju, da ne bi bil tam hodil. Imel je posebno ljubezen do gora ter večkrat rekli: »Drugi imajo radi gostine, kjer posedajo pri pižici in igri, moje veselje pa so gore, kjer me čaka morebiti tudi smrt.« Bil je majhne postave, trden kakor kost, toda zelo mehkega značaja, dober človek in ud našega izobraževalnega društva.

Drugi ponesrečenec Janez Erlih, edini sin poštenih krščanskih staršev, je bil rojen v Rátečah 1. sept. 1904 hišna št. 29, krčpek gorenjski dečko sedemdesetlet let. Ker sta oče in mati bolelna, slonelo je vse gospodarstvo večinoma na njegovih ramenih. Pridnega in tilnega mladčica je skrbelo samo delo. Ko fantje pri njegovih letih že gledajo po krémah in zabavah, je on ostajal doma ter delal veselje svojim staršem. Zato je bil tako lepega evetnega obrazu. Lahko si mislimo silen udarec, ki je zadel to liho. Prejšnji večer je Janezek že ob osmih spal, ko so mu prišli prigovarjati, naj gre drugi dan na lov. Dolgo se je upiral, nanosel se pa vendar odločil, da bo šel z njimi. Čeprav se je njegovi teti sanjalo, da mu je pripravljala stara mati postelj v skalah, ga vendar niso zadržali njene sanje od usodne poti. Ko Janez v soboto zvečer ni bilo domov, se domači pes ni niti dotaknil večerje, in tudi v nedeljo jutraj, ko so psa vzeli s sabo, da bi šel za Janezovim sledom, ni hotel jesti ničesar.

Rešilna delo.

V vasi se je hitro razširila vest, da Mežika in Erliha ni nazaj. Bilo je že proti večeru, ko se je odpravila rešilna ekspedicija v Planico. Ljudje so se oskrbeli s svetilkami, ki so jim razsvetljevale poldrugurno pot do pastirske kočje. Tu so klicali na vse strani, toda ni bilo drugega odgovora kakor njih lastni glas, odmevali iz skalovja. Mistili so namreč, da se je morebiti enemu izmed pogrešancev pripetila kaka nezgoda, drugi pa mora čuti pri njem. Prav tako jim je prihajalo na misel, da sta zašla v tak kraj, iz katerega nimata nobenega izhoda. Zato so ponavljali klice, ki pa so se izgubljali v mirno noč. Sedaj jita je začela mučiti huda stelnja, da bosta Mežik in Erlih, ako še nista mrtva, gotovo zmrznila do jutra. Radi bi ju bili šli iskat, toda pot v skale jim je bila v noči nemogoča. Vrnili so se morali domov in čakati drugega dne.

Drugo jutro — bila je nedelja — je odšla pomnožena ekspedicija, dobro oskrbljena z razno pripravo, katrine je treba pri takem opravilu. Ta pot ni bila zastoj. Že ob devetih dopoldne so našli mrtvi trupli pod visoko steno na snežnem progu. Erlih je ležal prav pod steno, ne daleč od njega preč pa je bil prislonjen Mežik ob veliki skali tako, da je držal glavo sklenjeno navzdol, ko je bilo drugo truplo popolnoma stisnjeno skupaj. Vsled nočnega meteža sta bili trupla lahno pokrita s snežno odejo. Mrtveca so povili v rjuhe in ju nesli na vseh do pastirske kočje, od tu pa peljali na vozu domov.

Po dopolnitvi službi božji smo šli žalostnemu sorodu naproti. Domači župnik je na vozu leželi trupla blagoslovil, in potem se je obrnila težka pot proti hišam ponesrečenecv, kjer so se vršili ganljivi prizori.

Zgodovinska knjiga ráteške župnije ima sedaj en črn list več. Ob koncu črnega lista se čitajo besede:

»Ne bodi brez potrebe po nevarnih krajiht Izgovor, da si dobro oskrbljen z vsem potrebnim, nima posebnega pomena. Glavna reč je nesrečen slučaj. In upravi ta je vsemogočen.«

Izpred sodišča.

Ljubljana, 14. dec. 1921.

Zborno sodišče ljubljanske deželne sodnije, kateremu je predsedoval g. svetnik dr. Modic in so bili votanti gg. nadsvetnik Haufffer in Einspieler ter svetnik Skaberne je razpravljala danes o tožbi, katere je vložilo državno pravništvio proti g. kaplanu Ivanu Vadvialu na Breznici in ki se glasi: Ivan Vadvial je dne 17. avgusta 1921 v Breznici z besedami, nanečajočimi se na ravno umrlega kralja Petra I. Osvoboditelja izgovorjenimi proti Antonu Smoleiu: »Pojdi domov k mami in jini reči, naj dajo en črn bertah in ša ven iz izobesijo, proti kraljevemu roditelju nekaj storil, s čimer se more izpostaviti posmehu ali preziranju. Stavil je s tem pregrešek v smislu § 91 b arškega kazenskega zakona, kazniiv po istem določilu. — Obtožbo je zastopal svetnik Vehovec, g. Vadviala pa je zagovarjal dr. Natlačen.

Obtoženi g. kaplan Vadvial je izjavil, da ni kriv in pristavil: »Tisti dan sem opazil fantu, ki je bil zelo raztrzan. Zato sem mu rekel: »Reci materi naj ti obesijo fertoah, da ne boš raztrdan okoli hodil.«

Tone Smolei, ki je bil zato zaslišan, je šele 11 let star. Njegova izpoved je protislovna, kar ni čudno, če se pomisli, kaj izpovejo o nedgovem značaju priče.

Mnogostevilne priče so izjavile, da je Smolei lažniv, slab učenec in da je tudi kradel. O g. kaplanu se konstatira, da je bil oddelčen Jugoslovani in da se je med drugim veliko prizadeval za tim lepši soriem rešenta Aleksandra 1920. leta na Bledu. Smoleiu ne gre nobena vera.

Zagovornik dr. Natlačen je izvajal: Obtoženec naj se oprosti. 11 letni Smolei ni tako zanesljiv, da bi se moglo nedgov izpovedi verjeti. Obtoženec pravi, da je rekel fantu: »Pojdi domov in reci materi, naj ti obesijo en fertoah, da ne boš tako raztrdan okoli hodil.« Če bi ne bili takrat obešali črnih zastav, bi ne bilo nobenemu prišlo na misel iskati v teh besedah kaj kaznivenga. Nobenega čokaza tudi ni, da bi bil obtoženec besede izgovoril v zvezi s kraljevo smrtjo. A če bi jih bil tudi sprečoval, bi bil potreben za učinek o § 91 b take javnosti, da bi bil slišal besede tak človek, ki bi jih bil tudi umeval. Fant sarg pravi, da besed ni razumel, samo »šnasne« so se zdele. Stavil je končno predlog, naj se g. Vadvial oprosti.

Po posvetoivanju zbornega sodišča je naznanil predsednik g. svetnik dr. Modic, da so se po zagovorniku svetnik predloži zavrnili, ker je čelanski stan dovoli noisnien. V stvari smi je pa sodišče g. kaplana Vadviala oprostito.

Pred ogledalom more vsak opaziti vsak dan, kako izgleda mlajše in lepše, ako rabi lekarja Fellerja nad 25 let prikljubljena in priznana sredstva za lepoto: Fellerjeva pomala »Elsa« za lice, Fellerjeva »Elsa« Tumochina pomala za rast las (2 louska ene vrste let pomal skupno s poštno 52 K), Fellerjevo »Elsa« hitno mlečno mlo, najtlačje mlo, 4 kosi poštnine prosto 98 K. Evgen V. Feller, Stubica donja, Elsa trg 131, Hrvaška. 8924

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.